

БАГАХАН РАССКАЗУУД

БАДМЫН ХҮСЭЛ

— Бадма, ши эрдэмтэн-конструктортай уулзаа наа, юун гэжэ хэлэхэ нэмши?

— Би гү? Нэн түрүүн гэртээ нуужа байхадашни, хамаг юумые өөрөө бүтээжэ байха нэгэ тиимэ оньһото машина зохёохыень дурадхаха нэм!...

ШҮДӨӨРНИ ТАНИБА

— Хүбаа, шимни хэнэй хүбүүн бэлэйш даа?

— Зурбайн.

— Хэнэй Зурбай бэ?

— Үлзытын.

— Дашын Үлзытэ агша бэлэй гү даа?

— Бэцээ, Намдагай...

— А-а, шамайгаа танижа байнаб... Үбгэ эсэгэшни эгээл шам шэнги хүн юм нэн... Иимэ шүдэтэй...

МИИСГЭЙН ХАРЮУ

— Амар сайн, хулганануудай хаан! — гэжэ Нохой Миисгэйдэ хандаба. — Зай, агнууришни ямар ябанаб? Гэдэнээ тэжээжэ шадана гүш даа?

— Ямаршьегүйл даа, — гэжэ Миисгэй харюусаба. — Зүһэм хилээмэ олохын түлөө бусадай хүл гарые долёожо байһанда орходоо, хүндэтэмни, нураггүй дээрэл.

ГАХАЙН ЛОГИКО

Нэгэтэ нэгэ һогтуу хүн мэдээ орон гэхэдээ, гахайтай зэргэлээд хэбтэжэ байһанаа ойлгобо.

— Ши, бузар адууһан даһаа, эндэ үнэр танар урьяжа

хэбтэхэдээ яана гээшэбши? — гэжэ тэрэ ганиржа оробо.

— Шамнаа бүришье муухай үнэр гутанал даа... Тиибэшье би тэсээд лэ хэбтэнэ ха юмбиб, — гэжэ гахай харюу үгөө нэн гэхэ.

ТАЯГ

Бишыхан басагахан хүгшэн баабайтайгаа үйлсөөр ябажа ябатараа, ногтуу хүниие харажаржиба.

— Баабай, харал даа, иимэ залуу абгай аад лэ, юүндэ тэмтэрнэ гээшэб??? — гэжэ тэрэ ехэл гайхана. — Шамдал адли таягшьегүй ха юм!

— Энэшни ондоо «таяг» тулаад ябана гээшэ, — гэжэ баабайнь харюусаба. — Иимэ таяг тулаһан лэ хүн наһан заяандаашье өөдэлэнгүй, хосордог юмэл даа.

СЦЕНЭ ДЭЭРЭНЭЭ

Театр соо һуунаб. Альга ташалган, шууян, энеэдэн... Шалтагынь юуб гэбэл, залуухан басаган — конференсье. Тэрэнэй зулгыханаар даа энеэбхилэн, сценэ дээрэ гаража ерэмсээрнь лэ, зүрхэн аятайханаар логшоод, аманшни юрэл зүндөө ангайгаадхиха юм...

Зай даа, мүнөө юүгээрээ маниие хүхээхэнь ааб??

— Нүхэд, — гэжэ тэрэ томоотойгоор эхилбэ. — Мүнөө та бидэнэр артистнуудайнгаа бэлдэжэ байха һамбаандань гэрлэлгэ, инаг дуран тухай хөөрэлдэжэ байял даа. Аа? Хэнэйшье мэдэһээр, хүнүүд түрүүшээр танилсадаг, удаань бэе бээдээ дурлалсадаг, тиигээд лэ хуби заяагаа холбон, гэр айл болодог гээшэ ааб даа. Гэбэшье... зарим нэгэн нүхэднай түрүүшээр гэрлэдэг, удаань гэрлэһэн хойноо танилсадаг, тиигээд лэ дурлалсажашье үрдингүй һаладаг юм байна...

Энеэдэнэй нэгэ бага замхажа эхилхэдэ, намтай зэргэлээд һууһан һаглагар үһэтэй, унжад гэһэн бүхэгэр хамар дороо жүрбэгэр хара һахал ургуулһан, минии тухай наһанай хүн намайе тохоноогоороо түлхибэ:

— Хоонон юумэ шашанал даа... Та юун гэжэ хананат? Аа? Хүнэй гэрлэжэшье, халажашье байхада, хэндэ ямар хамааб даа...

Би мурөө хабшабаб.

ТАЛАДАА ГАРАБАБ...

Шүлэглэмэл проза

Хүндэ бодолнуудаа муртөө үргэлөөд, хээрэ таладаа гарабаб.

Одо мүшэтэ огторгой талын сээжэдэ нэнгэнхэй, таамаг удхатайгаар намда эмнинэ.

Сыдэм нарын шэнгэн хүнжэл доро сэгээн тала номгоноор нойрсоно.

Шэдитэ хэбшээн ерээдүйһөө үнгэрхэн руу, үнгэрхэнһөө ерээдүй тээшэ жэгнэн гулдина.

Досоом — сэгээн, толгойм — гэгээн, голоо тойрон эрьелдэнэ.

Зогсоноб. Би олые ойлгоһон, олые буйлуулһан, зүгөөр өөрыгөө хүсэд ойлгожо шадаагүй хүн хоёр харгын бэлшэр дээрэ, хоёр хабсагайн эрмэг дээрэ, хоёр нүхэнэй амһар дээрэ, хоёр эсэсэй уулзуур дээрэ, хоёр үргэлжэлэлэй эхин дээрэ, холье хараһан бүргэд шэнгээр, шуһа ханаһан шоно шэнгээр, хүлисэшгүй ехэ гэмтэн шэнгээр, бусалжа байгаа бурма хада шэнгээр, нарата юртэмсын найдалыншэ шэнгээр зогсоно хэбэртэйб...

Энээн тухайда хэлэхээ ханаагүйб...

Зогсоноб. Аалин. Булта нойрсоно... Теэд би эндэ юугээ хэжэ зогсонобиб? Юугээ бэдэржэ иишэ ерээбиб? Юугээ иитэрээ хүлээнэбиб?? Юундэ намда иимэ хүндэб? Юу хүсэнэбиб?

Алдар солын алтан толи урдамни ялабхина бэшэл, амараг дүүхэй иитэрээ намайе хүлээнэ бэшэл, хошон зугаа, хонгор нүхэдһөө тэрьелээ бэшэб, хуби заяандаа гомдоношье бэшэб, үгы, үнэн худал хоёрһоо үдэрнүүдэй

үлхэлдэдэг хадань, үнгэгүй үнгэ хоёрой үдэр дунда адляар гэрэлтэдэг хадань, харан хагшуураар ханаан соохиёо хагшажа үзэхээ, ойро зуурашье наа, гансааран байхаяа, ойро зуурашье наа, өөрынхээрээ бодохоёо иишэ ерээб.

Энээн тухайдашье хэлэхээ ханаагүйб...

Аалин. Үгы даа, мүнхэ сагай мүнгэлиг урасхалые харанаб, шэхэн соогоо зүрхэнэйнгөө сохилхые, зүрхэн соогоо шуһанай шуухые дууланаб, эхын умай соо ерээдүйн хүнэй, ерээдүйн ехэ дэлхэйн бүрилдэжэ байхые мэдэрнэб, мүнхэ аалин соо, мүнхэ хүдэлөөн соо мүн бишье баһа шэнээр бүрилдэнэ хэбэртэйб...

Захагүй ехэ замбишье, задарюун хүсэтэ залиншье, зоболонгой гащун далайшье, золой найхан зулашье аалин соо мүндэлөө юм, аалин соо бүрилдөө юм, аалин байдалаа эбдээ юм, агуу шэглэлээ олоо юм, ажамидарал иигэжэ эхилээ юм...

Энээн тухайдашье хэлэхээ ханаагүйб...

Хангал найхан сэсэгүүдэй халбараадүйшье наа, хонгёо хоолойто шубуудай дуугаа хангюурдажа эхилээдүйшье наа, найхан лэ байнаш даа, харата хүниимни тала! Аяар тэрэ саана хүрэтэр аргагүй ехэ зай, сүлөө; мүнгэн гэрэл, мүнгэн зэрэлгээн эрьешье, эсэсшьегүй далайн долгид мэтээр хашарһатан, мүнхэ холо руу, мүнхэ аригуун тээшэ намайе уряалнал!

Баяртай, бага наһамни! Баяртай, залуу наһамни!